

ELEMENTS CENTRALS D'ESTRATÈGIA REVOLUCIONÀRIA ALS PAÏSOS CAPITALISTES DESENVOLUPATS*

François Sabado

Tot i que les correlacions de força a nivell mundial segueixen sent clarament desfavorables pel món del treball, un seguit de factors tornen a posar a l'ordre del dia una nova discussió sobre qüestions estratègiques: la crisi del neoliberalisme, la guerra de L'Iraq i les amenaces d'intervenció en altres llocs del món, la remodelació social-liberal del moviment obrer i les seves contradiccions, la discussió al si de l'esquerra sobre la participació governamental, la profunditat de la crisi social i política a Amèrica Llatina, els processos revolucionaris a Veneçuela i Bolívia, la discussió impulsada per Chávez sobre el socialisme del segle XXI... Hi ha un retorn de les qüestions estratègiques.

* Traducció d'Andreu Coll.

ALGUNS COMENTARIS SOBRE LA HISTÒRIA DELS NOSTRES DEBATS SOBRE QÜESTIONS ESTRATÈGIQUES

La història de les discussions estratègiques a la LCR¹ està marcada per dues etapes. La primera, entre maig del 68 i finals dels anys 70, al caliu de les situacions pre-revolucionàries en el sud d'Europa. La segona es va caracteritzar més aviat per la manca de discussió. En aquesta primera fase, els debats dels anys vint al si de la Internacional Comunista, però també un seguit de discussions entorn de les experiències revolucionàries, van ser revisitades. Maig del 68 s'havia analitzat com un assaig general, a la manera de les relacions que guardaven les revolucions russes de 1905 i 1917, però la nostra anàlisi mai es va reduir als problemes russos. Des dels anys setanta havíem distingit les especificitats de la Revolució russa i les de les revolucions a Europa i Amèrica Llatina. Les trobades de formació de quadres de la Lliga, impulsats en particular per Ernest Mandel, s'havien centrat particularment Alemanya, Itàlia, Espanya, Xile, etc...

Aquestes discussions estratègiques tenien una relació directa amb una anàlisi del període marcat, com pensàvem aleshores, per una nova actualitat conjuntural de la revolució. Situacions pre-revolucionàries van ser anunciades en els quatre o cinc anys següents a Europa. A Amèrica Llatina es va decidir adoptar una estratègia de lluita armada en una perspectiva de conquesta del poder a curt termini, a països com ara Bolívia i Argentina. Per a alguns, "la història ens mossegava el clatell".

El canvi de cicle que es va viure a la fi dels 70 i principis dels 80, amb un allunyament de les perspectives revolucionàries, va frenar aquests de-

¹ Ligue Communiste Révolutionnaire, secció francesa de la Quarta Internacional entre 1969 y 2009. Aquesta organització va ser la que va llançar la iniciativa de crear el Nou Partit Anticapitalista (NPA).

bats, amb l'excepció d'alguna que altra incursió durant les trobades de quadres dels anys 86-87.

Per exemple, el manifest que va publicar la LCR francesa el 1992 passava de puntetes sobre aquests assumptes. "La caiguda del mur obligava", es feia necessari tornar sobre la nostra història –la de la Revolució russa i la degeneració estalinista– i actualitzar les nostres idees-força. Qüestió de prioritats. Però vam perdre el fil de la discussió estratègica. La diferència és clara entre el Manifest de 1992 i el de 2005, que reprèn,

MÉS ENLLÀ DE LES DIFICULTATS O DELS INTERROGANTS, LA QÜESTIÓ DE LA REVOLUCIÓ I DELS PROBLEMES VINCULATS A ELLA HAN DE SEGUIR ESTANT EN EL CENTRE DE LES NOSTRES PREOCUPACIONS

encara que sigui modestament, algunes pistes estratègiques. Això planteja una primera qüestió. Els problemes estratègics no poden, evidentment, abordar-se de la mateixa manera segons els períodes, ja siguin d'ascens revolucionari o de reflux. Les discussions estratègiques dels anys vint –ascens revolucionari posterior a la Revolució russa– i la dels anys trenta –reaccions revolucionàries enfront de l'ascens del feixisme– són diferents. L'enfocament dels problemes estratègics durant el “curt segle XX” –1914-1991– no és el mateix que en el període actual. Els i les marxistes revolucionàries, més enllà de les caracteritzacions i dels conceptes que aborden el fenomen estalinista, van modificar bona part dels seus enfocaments estratègics després de la contrarrevolució burocràtica. Les correlacions de forces entre classes, les transformacions del capitalisme i les mutacions internes de la classe obrera, l'enfonsament de l'estalinisme, l'evolució social-liberal de la socialdemocràcia, l'emergència de nous moviments socials com el moviment altermundialista, tot això modifica el marc i l'enfocament de les qüestions estratègiques.

Aquesta discussió, ¿per ventura ha de reservar-se únicament per als períodes d'ascens de la lluita de classes o per a les situacions pre-revolucionàries o revolucionàries, com hem pogut pensar, implícitament, a la Lliga? Creiem que no. Més enllà de les dificultats o dels interrogants, la qüestió de la revolució i dels problemes vinculats a ella han de seguir estant en el centre de les nostres preocupacions. No oblidem que Lleó Trotsky, encara que pensés que la Segona Guerra Mundial es transformaria en revolució, va escriure el Programa de Transició el setembre de 1938, després de la derrota del proletariat alemany el 1933, la derrota del proletariat català el 1937 –data clau de la Guerra Civil espanyola– i en ple reflux del moviment obrer francès després de les traïcions del Front Popular anteriors a la derrota de la vaga general de novembre de 1938.

DISCUSSIÓ SOBRE LA NOCIÓ D'“ACTUALITAT DE LA REVOLUCIÓ”

La noció d'“actualitat de la revolució” té una doble funcionalitat: conjuntural i històrica. Va ser funcional en el període posterior a la Revolució russa i en tots els períodes revolucionaris de 1918 a 1923 a Alemanya, de 1934 a 1936 a França, en 1936-1937 a l'Estat espanyol, les situacions revolucionàries de la postguerra i la dels anys 60 i 70 i les revolucions colonials. És útil per a caracteritzar períodes històrics d'ascens de lluites de classes més llargs que han comprès situacions pre-revolucionàries o revolucionàries.

Però quan ens tornem a submergir en certs textos de Marx o certs documents de Trotsky després del període revolucionari dels anys 20, la qüestió de les perspectives revolucionàries és presentada d'una forma més àmplia. Recordem aquest passatge de Marx en els *Grundrisse*: “En un determinat estadi del seu desenvolupament les forces productives materials de la societat entren en contradicció amb les relacions de producció existents o, per utilitzar una expressió jurídica equivalent, amb les relacions de propietat dintre de les quals s'havien mogut fins aleshores. De formes de desenvolupament de les forces productives que eren, aquestes relacions esdevenen traves d'aquestes forces. Aleshores s'obre una era de revolució social”.

Ernest Mandel aporta, al seu torn, l'explicació següent d'aquest passatge en les seves notes sobre el capitalisme tardà. “Quan evoquem l'època de les revolucions, això no significa en absolut que ja no sigui possible cap desenvolupament ulterior de les forces productives. Això significa només que, des d'aquest punt de vista, les forces productives que segueixen desenvolupant-se entren en rebel·lió cada vegada més oberta amb el mode de producció existent i concorren a la seva ruïna”.

L'horitzó o les perspectives revolucionàries estan lligades al caràcter reaccionari del capitalisme, a les seves contradiccions internes, al cost social del sistema de propietat capitalista, a la manca de correspondència entre les possibilitats de desenvolupament tecnològic, social o cultural de la societat i els obstacles erigits per la recerca del màxim guany capitalista. També és per aquesta raó que l'època de l'actualitat de les revolucions o del socialisme té una relació amb la fase imperialista del capitalisme.

Mandel rebutja qualsevol interpretació mecanicista o catastrofista de les fórmules de Marx. Quelcom que Trotsky, reprement a Lenin, desenvolupa

**“LES RECALADES O LES DERROTES PERMETEN
TAMBÉ NOVES FASES D’ESTABILITZACIÓ O DE
RELLANÇAMENT DEL CAPITALISME”**

luparia a La Internacional Comunista el 1926: “Pot assegurar la burgesia una nova època de creixement capitalista? Negar aquesta possibilitat, comptar amb una ‘situació sense sortida’ del capitalisme seria simplement revolucionarisme verbal”. I precisa que cal relacionar els desenvolupaments de l’economia capitalista i els cicles de la lluita de classes: “Les reculades o les derrotes permeten també noves fases d’estabilització o de relleu del capitalisme”, escriu a *La Internacional Comunista després de Lenin*.

Ens sembla útil conservar aquest enfocament, que pren en consideració l’anàlisi específica de cada període, integrant-lo en una història que segueix sent la del capitalisme, de les seves contradiccions i de les seves possibles revolucions. Banalitat, potser sí, però recordatori necessari en una situació caracteritzada per l’absència de revolucions a l’Europa capitalista en un llarg període: 23 anys separen l’ascens revolucionari de 1944-45 del de Maig del 68; i s’han complert ja 40 anys entre Maig del 68 i 2008. Aquestes dimensions espai-temporals no només expliquen la pèrdua del fil del debat estratègic sobre la revolució. També és útil tornar sobre aquests problemes de periodització.

Els “períodes de revolució social” són el resultat, abans de res, “d’un temps marcat per les contradiccions fonamentals del capital”. Les nostres perspectives de transformació revolucionària es remunten a aquestes contradiccions fonamentals. Tenen en compte l’anàlisi específica de cada període històric. S’acceleren i s’aguditzen durant situacions en les quals la qüestió del poder es planteja obertament. Però aquest horitzó ha de ser conservat, siguin quins siguin els cicles, llargs o curts, de la lluita de classes.

QUÈ ÉS UNA ESTRATÈGIA REVOLUCIONÀRIA?

La qüestió central de qualsevol estratègia revolucionària segueix sent la conquesta del poder polític. Si bé abordem les qüestions estratègiques a través de l'estudi de les crisis revolucionàries —la qual cosa era correcta—, la Lliga va tenir una tendència a reduir l'estratègia únicament al moment de la crisi revolucionària, llegeixi's fins i tot a les modalitats polític-militars de conquesta del poder, en particular a través de l'estudi de diversos models —vaga general insurreccional, guerra popular perllongada, guerres de guerrilles, debats sobre el model xinès, vietnamita, cubà, etc... Si bé va ser correcte treballar aquestes qüestions, la nostra inclinació ha consistit sempre a reduir els problemes estratègics a un debat de models, quan en realitat l'estratègia engloba gran quantitat de dimensions en la construcció del subjecte revolucionari. Aquesta inclinació a la modelització ens ha conduït, d'altra banda, a cometre errors, en particular a Amèrica Llatina, en adaptar-nos a les generalitzacions del model cubà per part dels corrents castristes.

Trotsky proporciona una definició més general dels problemes estratègics en la crítica del projecte de programa del VI Congrés de la IC (Internacional Comunista): “Abans de la guerra no parlàvem més que de la tàctica del partit proletari, i aquesta concepció es corresponia exactament amb els mètodes parlamentaris i sindicals que predominaven aleshores i que no transcendien el marc de les reivindicacions i de les tasques quotidianes. La tàctica es limita a un problema particular. L'estratègia revolucionària comprèn un sistema combinat d'accions que, en les seves relacions i la seva successió, com en el seu desenvolupament, han de conduir al proletariat a la conquesta del poder”.

A DIFERÈNCIA DE LES REVOLUCIONS BURGSES, EL PROLETARIAT NO POT ESDEVENIR CLASSE DOMINANT FINS DESPRÉS DE LA CONQUESTA DEL PODER POLÍTIC

Un “sistema combinat d'accions” i la conquesta “del poder”, aquesta és la tensió constituent de l'estratègia revolucionària. No vam treballar prou aquest “sistema combinat d'accions” i la seva relació amb les qüestions governamentals.

Hem d'abordar ambdues acepcions: les modalitats concretes de formació d'una consciència anticapitalista, d'una consciència socialista a partir de les experiències clau de la lluita de classes, per una banda, i una tensió permanent cap a l'objectiu final, el programa i l'estratègia per arribar-hi, partint de les especificitats de la revolució socialista, per un altra. No coneixem les formes que adoptaran les revolucions del segle XXI, però seguim confrontats a aquesta particularitat de la revolució proletària: com, de “res”, esdevienir “tot”?

Les classes populars poden conquerir posicions, obtenir reformes parcials, “embrions de democràcia obrera en la democràcia burgesa”, però aquestes conquestes no poden ser perennitzades sense reemplaçar el poder de la burgesia pel poder dels treballadors i de la majoria de la societat. D'aquí la centralitat estratègica de les crisis revolucionàries, en les quals es condensen les ruptures que modifiquen d'una forma durable les correlacions de forces, i el procés de formació d'una consciència socialista. A diferència de les revolucions burgeses, en les quals la burgesia ja s'havia transformat en classe dominant abans de la revolució, el proletariat no pot esdevenir classe dominant fins després de la conquesta del poder polític.

Lenin, en aquesta època, ja havia aportat les primeres indicacions: les famoses condicions d'una crisi revolucionària desenvolupades a *L'esquerranisme, malaltia infantil del comunisme*: “Els de dalt ja no poden, els de baix ja no volen, les capes o classes del mig basculen del costat dels de baix, i existeix una direcció revolucionària –en el sentit de direcció, partit i consciència de classe, afegiríem nosaltres– per a conduir el procés”. I afegia amb Trotsky i els dirigents de la IC en els països capitalistes d'Europa: “Serà molt més difícil conquerir el poder [en comparació amb Rússia] i molt més fàcil conservar-lo”. Parlava del nivell socioeconòmic més desenvolupat d'aquests països en comparació amb la Rússia zarista.

LES RELACIONS ENTRE UN PROCÉS REVOLUCIONARI QUE COMENCI EN EL TERRENY NACIONAL I LA SEVA PROJECCIÓ A NIVELL MUNDIAL SERAN AVUI MOLT MÉS FORTES QUE EN EL PASSAT

En aquest sentit, sense construir models, Ernest Mandel intentarà perfilar una tipologia de les revolucions futures, en les notes del seu llibre *El capitalisme tardà*: “La tipologia futura de les revolucions socialistes en els estats fortament industrialitzats és molt probable que se sembli més a les crisis revolucionàries d'Espanya dels anys 30, de França de 1936 i 1968, d'Itàlia el 1948 i 1966-70, de Bèlgica el 1960-61 que a les crisis d'enfonsament de després de la Primera Guerra Mundial”.

Aquestes revolucions futures tindran connexions molt més fortes a escala continental i internacional. Les relacions entre un procés revolucionari que comenci en el terreny nacional i la seva projecció a nivell mundial seran avui molt més fortes que en el passat. El contingut internacional –almenys en els països capitalistes desenvolupats– de les revolucions serà més pronunciat. A Europa, això planteja la qüestió d'una estratègia, o si més no d'un programa, europeu.

En fi, és tasca nostra incorporar a les grans línies d'una estratègia revolucionària moderna les lliçons de les revolucions del segle passat. Expliquem sovint que llitem per revolucions “majoritàries” i “conscients”. Majoritàries: la qual cosa implica processos “revolucionaris democràtics”... per tant, amb fortes tensions entre el caos revolucionari i “els mecanismes de decisió democràtica”. Conscients: la qual cosa exigeix la preparació de la ruptura revolucionària mitjançant un seguit de confrontacions en les quals les masses fan la seva experiència de la superioritat –fins i tot parcial– de les solucions socialistes en relació amb el capitalisme. Mai hem caigut en una visió de la revolució com l'obra “del gran dia”, però tant la creixent complexitat de les societats com les lliçons de les experiències revolucionàries han de dur-nos a abandonar qualsevol vestigi o resta d'aquest tipus de concepció apocalíptica.

Aquestes revolucions majoritàries i conscients també són el resultat d'una reorganització del conjunt del moviment obrer. En aquest punt podem recolzar-nos en certes intuïcions de Trotsky, avançades en una discussió sobre *El programa de Transició* amb els dirigents del SWP nord-americà el 1938. Aquell explicava que existeixen tres condicions per a una nova societat:

- a) “que les forces productives estiguin suficientment desenvolupades i entrin en contradicció amb les relacions de producció”;
- b) “una classe progressiva suficientment forta socialment” [els assalariats]
- c) “la tercera condició és la consciència política”.

Estem confrontats amb una doble dificultat, alhora objectiva i subjectiva.

Objectiva, ja que es dona alhora una extensió del proletariat a nivell mundial, però també creixents diferenciacions internes dels assalariats –tècniques, estatutàries, de gènere, de nacionalitat... Subjectiva, el de la consciència de classe, colpejada per noves diferenciacions dels assalariats, però també pel balanç del segle, de les revolucions, els efectes de l'estalinisme.

Cal reconstruir des de més lluny...

**AVANÇAR CAP A PARTITS ANTICAPITALISTES AMPLIS
QUE SE SITUÏN EN ELS SEUS RESPECTIUS PAÏSOS EN
EL TERRENY DE LA UNITAT I DE LA INDEPENDÈNCIA DE
CLASSE PER A CONSTRUIR EN MILLORS CONDICIONS
LA FUTURA DIRECCIÓ REVOLUCIONÀRIA**

La qüestió a la qual hem de fer front avui no és només “la crisi de direcció”, tal com ho presentava Trotsky al *Programa de Transició*, sinó una crisi de conjunt: de direcció, d'organització, de consciència... d'aquí la necessitat de reorganitzar, de reconstruir el moviment obrer.

Ja no es tracta, com als anys 20 i 30, de substituir la direcció reformista, centrista o estalinista, per una direcció revolucionària. Totes aquestes substitucions eren possibles perquè això es feia en el marc d'una cultura comuna, en un clima marcat pel dinamisme revolucionari.

El factor subjectiu avui no es redueix a la construcció d'una direcció revolucionària, llegeixi's la construcció d'un partit revolucionari. Hi ha una problemàtica relacionada amb les experiències, l'organització, la consciència del moviment de masses... Hi ha una necessitat de discutir sobre mediacions, sobre tàctiques per a avançar cap a partits anticapitalistes amplis que se situïn en els seus respectius països en el terreny de la unitat i de la independència de classe per a construir en millors condicions la futura direcció revolucionària.

Avui, sense començar de zero, partint de la realitat actual del moviment obrer, s'imposa reconstruir les pràctiques, les organitzacions, els projectes de transformació revolucionària de la societat, però sobre la base d'un seguit de referències estratègiques que hem descrit més amunt.

L'ENFOCAMENT TRANSITORI

Aquest és un punt feble en la història del moviment obrer francès, dominat pel jacobinisme –la pressió estatista– i l'estalinisme –la negació de l'autoemancipació–. Però és també un punt feble en la història de la LCR des de Maig del 68. Debilitat que ja ens retreia Ernest Mandel, i que potser també estava lligada a un enfocament massa centrat en el moment mateix de la crisi revolucionària, en detriment dels preparatius.

És justament a través d'un enfocament transitori com ha de desplegar-se la nostra problemàtica estratègica.

L'enfocament transitori integra les reivindicacions immediates –compatibles amb la lògica capitalista– i les reivindicacions de mitjà abast, contradictòries amb aquesta lògica. Combina les formes de lluita quotidiana, que respecten la legalitat burgesa, i les accions anticapitalistes de masses, que transgredeixen aquesta legalitat. Rebutja la separació entre programa mínim i programa màxim. Una estratègia revolucionària és alhora estratègia de desgast i d'enfrontament. Comporta períodes ofensius i defensius, fases de replegament i d'assalt, depenent de la lluita de classes.

Així és com Trotsky definia la problemàtica transitòria: “cal ajudar les masses en el procés de la seva lluita quotidiana a trobar el pont entre les seves reivindicacions actuals i el programa de la revolució socialista. Aquest pont ha de consistir en un sistema de reivindicacions transitòries que parteixin de les condicions actuals i de la consciència actual d'àmplies capes de la classe obrera i condueixin invariablement a una sola i única conclusió: la conquesta del poder pel proletariat”.

Totes les paraules tenen la seva importància:

“quotidiana”, “reivindicacions actuals”, “consciència actual”. El punt de

LA CONSCIÈNCIA DE LES MASSES NOMÉS POT DESENVOLUPAR-SE EN UN SENTIT REVOLUCIONARI SI NO ES LIMITA A LES REIVINDICACIONS PARCIALS REALITZABLES EN EL MARC DEL SISTEMA CAPITALISTA

partida són les reivindicacions immediates de les classes populars.

“Sistema de reivindicacions transitòries”: Trotsky subratlla el caràcter combinat de les reivindicacions.

“Conquesta del poder polític”. La conclusió del procés és la ruptura revolucionària.

En general, les accions de masses tenen per objecte la satisfacció immediata de necessitats concretes. Així doncs, és important que l'estratègia revolucionària lligui aquestes necessitats a reivindicacions que no poden ser integrades en l'ordre socioeconòmic capitalista, sinó que, ans al contrari, desencadenin una dinàmica anticapitalista que condueixi a una prova de forces entre les dues classes fonamentals de la societat.

La consciència de les masses només pot desenvolupar-se en un sentit revolucionari si aquestes acumulen experiències de lluita que no es limiten a les reivindicacions parcials realitzables en el marc del sistema capitalista. També és el resultat de reivindicacions que parteixen de necessitats immediates i plantegen la qüestió del poder o de la propietat.

Els exemples següents poden il·lustrar com avançar reivindicacions que responen a les necessitats immediates de les masses i plantegen la qüestió del poder o de la propietat.

La qüestió de l'aigua o del gas en certs països d'Amèrica Llatina, com ara a Bolívia, o la del petroli a Veneçuela, plantegen tots els problemes de la sobirania nacional, del control i de la gestió popular.

La qüestió de les ocupacions de terres als països en els quals la reforma agrària és un tema central: aquest és el cas de Brasil actualment. Les ocupacions de terres no són, en general, incompatibles amb el sistema, però, en el marc de l'economia capitalista mundialitzada, constitueixen punts de desequilibri incontestables, punts de ruptura.

La recuperació per part dels treballadors de certes empreses condemnades a la fallida pels seus patrons són experiències parcials i indiquen que un altre funcionament de l'economia és possible amb una gestió obrera i social. Aquestes experiències estan lligades a conjuntures excepcionals d'ascens del moviment de masses: és el cas de les fàbriques abandonades o tancades a Veneçuela amb una cogestió mixta entre assalariats i Administració pública. Aquestes experiències d'ocupació, de

control, de gestió i, en certes condicions, de cooperatives han estat una de les expressions de la situació pre-revolucionària de 2001-2002 a l'Argentina.

El problema es va plantejar d'una manera limitada a través de certes experiències de control o de gestió en els anys 70 a Itàlia i França. Va aparèixer en mobilitzacions de Nestlé o en certes indústries de calçat.

L'enfocament transitori que hem de construir es cristal·litza també mitjançant d'un seguit de reivindicacions avançades en un pla de mesures d'urgència social i democràtica: mesures reals, serioses, immediates, però que també apunten a una redistribució de la riquesa i propostes de reorganització de l'economia en funció de les necessitats socials i no de l'economia capitalista.

La qüestió de la prohibició dels acomiadaments, sota la forma d'un conjunt de propostes o de lleis que posin en qüestió el poder, l'arbitrarietat patronal, és una de les principals reivindicacions transitòries. Parteix del rebuig elemental de l'acomiadament i desemboca en la idea de la necessària incursió en la propietat capitalista per tal de satisfer aquesta reivindicació.

El rebuig de les privatitzacions implica no solament el retorn al sector públic de tot el que ha estat privatitzat per la dreta i l'esquerra, sinó també una reorganització de l'apropiació pública de sectors clau de l'economia.

Aquest enfocament ha de tenir una prolongació europea...

El punt de partida d'aquestes reivindicacions se situa en el rebuig de la contrarreforma neoliberal i de les seves mesures. La seva traducció

PER A SER UN ANTILIBERAL CONSEQÜENT CAL POSAR EN QÜESTIÓ LA PROPIETAT CAPITALISTA I PLANTEJAR ELS PROBLEMES DE L'APROPIACIÓ PÚBLICA I SOCIAL

política i la seva eficàcia impliquen l'enfrontament amb les classes dominants i el sistema capitalista. Existeix una relació orgànica entre antiliberalisme i anticapitalisme. I, quan separem antiliberalisme i anticapitalisme, limitem l'abast de la reivindicació antiliberal mateixa: és el que succeix amb programes que no s'oposen més que als excessos de la "financiarització" o de la "mercantilització" sense prendre en consideració la lògica de conjunt de les relacions socials capitalistes. Per a ser un antiliberal conseqüent cal posar en qüestió la propietat capitalista i plantejar els problemes de l'apropiació pública i social. Aquest enfocament de conjunt no es planteja com un ultimàtum. Pot concretar-se sobre la base d'algunes reivindicacions que poden servir com a punts clau, per exemple, d'una campanya electoral.

Darrere del sistema de les reivindicacions transitòries el que està en joc és el següent: una acumulació d'experiències socials que desestabilitzin el sistema, indiquin una altra organització econòmica i social i demostrin el potencial dels i les assalariades en aquesta perspectiva. Gramsci abordava aquesta qüestió amb el seu concepte d'hegemonia "político-ètica". La classe oprimida ha de conquerir posicions al si de la societat abans de conquerir el poder polític. En una situació normal, per descomptat, això no deixa de ser propaganda i experiències d'un abast limitat. Però en una situació d'acceleració social això s'integra en un període preparatori de la conquesta del poder polític.

EL FRONT ÚNIC

La política de front únic té una doble dimensió: una d'estratègica i una altra de tàctica. Estratègica ja que si la revolució és un procés majoritari i "l'emancipació dels treballadors serà obra dels treballadors mateixos", les classes populars han de superar les seves diferenciacions i divisions internes. Diferenciacions socials lligades al seu lloc específic en el procés de producció i més generalment en la vida social, però també divisions polítiques lligades a la història del moviment obrer, a la cristallització de corrents i organitzacions. La seva unificació social i política és una de les condicions d'una transformació revolucionària.

D'altra banda, Trotsky situa les arrels de la política de front únic en aquest passatge sobre Alemanya (*La Revolució alemanya i la burocràcia estaliniana, 1932*): "El proletariat accedeix a la consciència revolucionària, no a través d'un enfocament escolàstic, sinó a través de la lluita de classes ininterrompuda. Per a lluitar, el proletariat té necessitat d'unitat en les seves files. Això també és cert en els conflictes econòmics parcials, tant dintre dels murs d'una fàbrica com en els combats polítics 'nacionals' com ara la lluita contra el feixisme. Per tant, la tàctica de front únic no és quelcom d'ocasional i artificial, ni una maniobra hàbil, no, es desprèn completament i entera de les condicions objectives del desenvolupament del proletariat".

Així doncs, el front únic respon a l'objectiu estratègic següent: unificar el proletariat –la classe obrera en sentit ampli, qui està obligat a vendre la seva força de treball– en el curs d'un procés revolucionari, per a transformar-la de classe dominada en classe dominant de la societat. Per a estimular aquest desenvolupament, aquest moviment ha de crear les

LA RECERCA DE LA UNITAT DELS TREBALLADORS I DE LES SEVES ORGANITZACIONS ÉS UNA ASPIRACIÓ PERMANENT DE LA POLÍTICA DELS REVOLUCIONARIS

condicions de la “independència de classe” dels treballadors enfront de la burgesia i apuntar a l'autodeterminació i l'autoorganització de les classes populars, condició fonamental per a la transformació revolucionària de la societat. Així doncs, cal precisar en cada etapa de la lluita de classes el seu contingut i les seves formes, la recerca de la unitat dels treballadors i de les seves organitzacions és una aspiració permanent de la política dels revolucionaris.

Però la política de front únic és també una tàctica política que depèn dels objectius generals d'una política revolucionària. Recordem que una política revolucionària no es redueix a la tàctica de front únic. No pocs aspectes lligats a la lluita política, la definició d'objectius, la delimitació entre corrents i organitzacions, la construcció d'organitzacions són baules indispensables de l'activitat dels revolucionaris.

En fi, la tàctica es manté subordinada a l'estratègia: “El problema històric no és unir mecànicament totes les organitzacions que subsisteixen de les diferents etapes de la lluita de classes, sinó agrupar al proletariat en la lluita i per a la lluita. Són problemes absolutament diferents, de vegades fins i tot contradictoris” (Trotsky, *La lucha contra el fascismo*, Fontamara, Barcelona, 1980).

Les formes i el contingut d'una tàctica de front únic poden variar bruscament, en particular en una situació de crisi.

La qüestió del front únic té un contingut, explica Trotsky: “La campanya del front únic ha de recolzar-se en un programa de transició ben elaborat, és a dir, un sistema de reivindicacions transitòries –amb un govern obrer i camperol– que ha de garantir la transició al socialisme”.

No obstant això, el nostre programa complet no pot ser una prèvia a la unitat. Però ha de permetre'ns estar en guàrdia contra la unitat com a fi en si mateix, la unitat sense contingut.

En la política d'agrupament dels treballadors per a la lluita, els conflictes amb els reformistes poden arribar a punts de ruptura: “si els reformistes sabotegen la lluita, contradiant la disposició de les masses, ens reservem el dret de sostenir l'acció fins a la fi, sense semi-aliats temporals, a títol d'organització independent... Són les masses les qui

decideixen. A partir del moment en què les masses se separen de la direcció reformista, els acords perden tot el seu sentit. Perpetuar el front únic significaria no comprendre la dialèctica de la lluita revolucionària i fer que el front únic deixi de ser un trampolí per esdevenir una barrera. Per als marxistes, el front únic només és un dels mètodes de la lluita de classes. En determinades condicions el mètode és completament inutilitzable: seria insensat voler construir un acord amb els reformistes per al compliment de la revolució socialista". (Trotsky, *La lluita contra el fascisme*, Fontamara, Barcelona, 1980).

Efectivament, com explica Daniel Bensaïd, "el front únic sempre té un aspecte tàctic. Les organitzacions reformistes no ho són per confusió, inseqüència o manca de voluntat. Expressen cristallitzacions socials i materials... Les direccions reformistes poden ser doncs aliats polítics tàctics per a contribuir a unificar la classe. Però, estratègicament, segueixen sent enemics en potència. El front únic es proposa crear condicions que permetin trencar amb la millor correlació de forces amb aquestes direccions, en el moment de les opcions decisives, i arrossegar a capes el més àmplies possibles de les masses" (*Strategie et partie*, 1986).

**LES CONDICIONS D'APLICACIÓ DEL FRONT ÚNIC
DEPENEN DE LES CORRELACIONS DE FORCES
SOCIALS I POLÍTQUES GLOBALS I, EN PARTICULAR,
DE LES CORRELACIONS DE FORCES AL SI DEL
MOVIMIENT OBRER**

Aquestes condicions d'aplicació depenen també de les correlacions de forces socials i polítiques globals i, en particular, de les correlacions de forces al si del moviment obrer. És un problema que Trotsky planteja, d'altra banda, en la discussió amb els comunistes francesos el 1922: "si el Partit Comunista no representa més que a una minoria insignificant... la seva actitud davant el front de classe no té una importància decisiva. El problema del front únic no es planteja quan el PC, com a Bulgària, representa l'única força política. Però on el PC constitueix una força política que encara no té un valor decisiu, on abraça un quart, o un terç de l'avantguarda proletària, la qüestió del front únic es planteja amb tota la seva agudesia".

La qüestió del front únic és una qüestió central en un país com la França de 2006, però no es plantejava en els mateixos termes abans de 1968, després del 68 o avui, amb l'evolució social-liberal del moviment obrer, la crisi dels PC i els nous espais per a una política anticapitalista.

LA VAGA GENERAL

Una de les qüestions clau per a la nostra orientació estratègica i tàctica consisteix a crear les condicions de la intervenció directa dels assalariats, de les classes populars en l'escena política i social. Per a realitzar aquest objectiu, la vaga general representa una figura central en la nostra estratègia.

La vaga general apareix com la hipòtesi per a l'enderrocament del capitalisme des de finals del segle XIX. En primer lloc com a emancipació de l'energia obrera que els anarquistes oposaven a la vella tàctica provada de la socialdemocràcia, tàctica lligada a la conquesta gradual de posicions parlamentàries. Per als anarquistes es tractava d'oposar el moviment de masses extraparlamentari a la tàctica parlamentària de la socialdemocràcia.

Rosa Luxemburg reprendrà la perspectiva de vaga general superant el debat anarquistes-socialistes i intentant lligar dinàmica del moviment de masses i perspectiva política. “La vaga de masses, tal com ens ho mostra la Revolució russa, no és un mitjà enginyós inventat per a donar més força a la lluita proletària. És la forma que adopta el moviment de les masses proletàries, la forma de la lluita proletària en la revolució”. Des de llavors, la hipòtesi de la “vaga general activa” –com deien els nostres camarades de la LCR espanyola durant els anys 70– segueix sent, sota noves formes, la variant més probable de desencadenament de les masses contra l'ordre establert...

Avui, les correlacions de forces entre classes a Europa no posen a l'ordre del dia l'esclat de vagues generals d'aquest caire. Però, ¿per ventura aquesta conjuntura històrica específica posa en qüestió la hipòtesi estratègica? Cap de les tesis que relativitzen el paper estratègic de les

LA PREPARACIÓ D'AQUESTES VAGUES GENERALES PASSA PER LA INTERVENCIÓ COTIDIANA, PER LES PROPOSTES PRÀCTIQUES DE COORDINACIÓ I CENTRALITZACIÓ DE LES LLUITES

vagues generals i de les manifestacions centrals han estat verificades quan el moviment de masses es desencadena, i els camins adoptats per aquests durant certes situacions pre-revolucionàries a Amèrica Llatina tenen més aviat tendència a aportar força i vitalitat a certes figures estratègiques clàssiques.

La vaga general té diverses dimensions: no és “una gran jornada d'acció”, és el marc d'un moviment polític de la classe obrera, permet la seva expressió independent, té les seves organitzacions –el comitè de vaga o el comitè central de vaga–, té una funcionalitat en l'enfrontament amb l'estat: la paràlisi de l'economia, dels eixos estratègics de circulació. Crea el marc d'una represa de la producció... En les metròpolis capitalistes, composades en gran mesura per assalariats, és la forma per excel·lència de la intervenció directa de la classe obrera. Però la preparació d'aquestes vagues generals passa també per la intervenció quotidiana, per les propostes pràctiques de coordinació i centralització de les lluites, per una propaganda i una agitació flexibles per a crear les condicions de moviments de conjunt de la classe obrera.

Li podem afegir, o combinar amb, la successió de grans manifestacions de masses que paralitzen un país, sent el problema en cada ocasió trobar les formes que expressin la força del moviment de masses, la seva radicalitat i la seva eficàcia per a paralytizar l'estat burgès. Les últimes explosions socials o experiències de situacions pre-revolucionàries, de nou a Amèrica Llatina, ens recorden la seva importància en moments forts d'enfrontaments de classes, de vagues generals i de manifestacions de masses, incloses les insurreccionals.

En fi, la “vaga general” no resol per si sola la qüestió de l'estratègia de conquesta del poder. “Aquesta planteja la qüestió del poder, però no la resol”, dirà Lenin. Per a això és necessari acompanyar-la de formes d'autoorganització i d'una perspectiva de poder governamental.

L'AUTOORGANITZACIÓ

En la reconstrucció d'una pràctica autoemancipatòria, l'autoorganització té també un caràcter estratègic.

Aquestes estructures poden aparèixer durant una lluita o una vaga sota la forma de comitès de lluita o de comitès de vaga elegits per assemblees generals. En tots els períodes de tipus pre-revolucionari o revolucionari apareixen aquest tipus d'estructures. Emergeixen, en general, per a resoldre problemes concrets o en situacions en les quals el poble intenta dotar-se de nous instruments per a prendre en les seves mans l'organització de la vida a l'empresa o als barris i localitats. La seva denominació varia segons l'època o el lloc que s'instaurin: "soviets", "comitès de fàbrica" a Rússia, "comissions internes" a Itàlia, eleccions de delegats d'empresa a Alemanya, Comitès i milícies a Espanya, comissions de treballadors, *shop stewards* a Anglaterra, JAP (junttes d'aprovisionament), comandos comunales i cordones industriales (unió local dels sindicats de la CUT) a Xile, comissions de treballadors i de veïns a Portugal... Aquestes també poden arrencar a partir de formes o institucions burgeses legals previstes per les institucions existents: eleccions de delegats, creació d'estructures d'aprovisionament, etc.

Resumint, les formes d'autoorganització poden ser diverses i els revolucionaris no han de caure en el fetixisme de tal o qual forma. L'essencial és l'expressió unitària i democràtica de la dinàmica del moviment de les masses amb un objectiu: aixecar mecanismes de representació el més directes possible del moviment de masses.

Al principi dels conflictes, l'autoorganització pot adoptar la forma de front únic de les organitzacions o, eventualment, formes combinades.

AQUESTES EXPERIÈNCIES TENEN EN COMÚ LA SEVA EXPLOSIVITAT SOCIAL, PERÒ TAMBÉ EL SEU DÈFICIT DE CONSCIÈNCIA PER A UNA TRANSFORMACIÓ RADICAL DE LA SOCIETAT

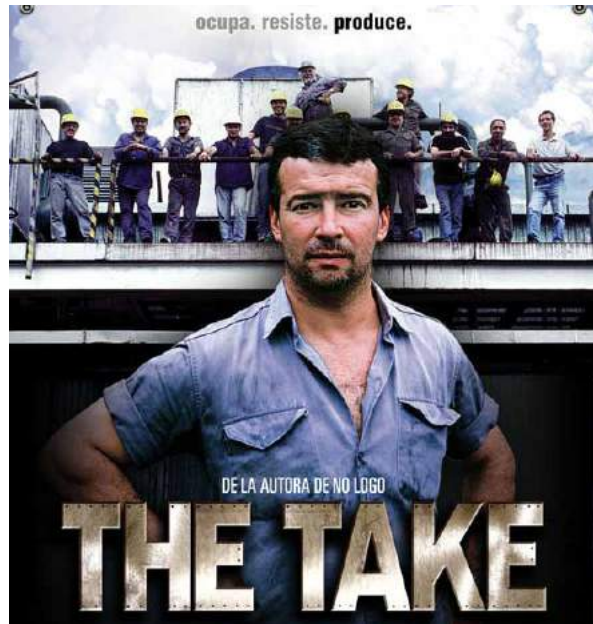
Ara bé, en el caliu de la lluita, es necessiten estructures que representin el més fidelment possible la realitat del moviment de masses. Des d'aquest punt de vista, si Andreu Nin, dirigent del POUM espanyol, va tenir raó a proposar l'aliança "obrer" en els anys 1934-36 com a forma del front únic de les organitzacions obreres, es va equivocar en voler reemplaçar les milícies o comitès, creats per la insurrecció de juliol de 1936, per la unitat formal de les organitzacions. Darrere d'aquesta substitució va tenir lloc un desplaçament de les correlacions de forces: l'ala avançada –CNT, POUM, Esquerra socialista– de la revolució tornava a la seva posició subordinada enfront de les direccions del PCE, del PSOE i de la burgesia republicana. Es tractava en aquest cas d'un pas enrere.

No hi ha cap mena de formalisme en això, sobretot en la mesura que l'esclat o la divisió de les formes d'autoorganització són problemes als quals podem veure'ns confrontats en situacions d'ascens del moviment de masses. Això va ser un problema fonamental a l'Argentina entre "les associacions o comitès de veïns" i el moviment "piquetero", entre els sindicats i els "piqueteros": més de 2.336 talls de rutes en el moment més àlgid de 2002, amb diversos centenars de milers de persones implicades. La divisió dels partits fragmentava també l'autoorganització. Cada partit tenia el seu moviment de masses... Aquest és avui un problema clau a Bolívia, entre la COB, les assemblees de l'Alto, els moviments indígenes, però també a menor escala en certes mobilitzacions socials a Europa (els exemples de les coordinacions, organitzades al voltant de tal o qual organització política).

Lligats al problema de la unitat, hi ha els problemes de la centralització: mentre perduri la divisió i la fragmentació corporativa o social, no hi podrà haver centralització.

Aquestes experiències tenen en comú la seva explosivitat social, però també el seu dèficit de consciència per a una transformació radical de la societat, que també té conseqüències sobre l'organització de la direcció.

Aquestes estructures, ¿són per ventura incapaces de prendre el poder i de reorganitzar la societat? Creiem que no.

Els austromarxistes ja volien relegar-les a estructures “socioeconòmiques”, deixant el poder en mans d’una assemblea nacional parlamentària.

Altres reprenen avui aquesta tesi a la seva manera, en explicar que “les formes d’autoorganització haurien de trobar el seu lloc sense ser institucionalitzades. Però, sobretot, sense prendre el poder”.

Els límits d’una situació revolucionària i les debilitats d’organització i de direcció no han permès –llevat del cas de Rússia, amb els límits que coneixem– fases duradores de poder basat en l’autoorganització. Però, en tots els moviments de masses d’una certa amplitud i, *a fortiori*, totes les crisis revolucionàries, es dona l’aspiració dels moviments socials a dotar-se de les seves primeres formes d’autoemancipació. Això crea les condicions d’emergència de noves estructures de representació del moviment popular. Sense caure en una visió lineal qualsevol del desenvolupament del moviment de masses, això pot adoptar la forma d’assemblees generals, de comitès d’acció, de comitès de vaga, demà de consells comunals o de treballadors. El nostre paper consisteix en cada ocasió a sondejar les possibilitats de noves formes d’autoorganització, de crear-les, centralitzar-les com a forma de representació popular, prioritant l’organització dels ciutadans i dels assalariats en els seus municipis i empreses. Existeix en aquest cas una preocupació per mantenir la coherència entre el nostre projecte per una autogestió socialista i la importància concedida al “socialisme des de baix”.

LA DUALITAT DE PODERS

Les últimes experiències de situacions de crisi social i política pre-revolucionària també plantegen les qüestions de la dualitat de poder, sempre sota formes “específiques”. Aquestes resulten de noves formes de representació popular, que combinen l’organització del moviment de masses i una crisi de les institucions existents, tot podent posar a l’ordre del dia processos constituents. Aquest ha estat el cas a Veneçuela, on eleccions a una assemblea constituent estan previstes per al pròxim agost, sota una enorme pressió del moviment de masses. També en aquest cas, quan un procés revolucionari s’aprofundeix, apareixen noves estructures de representació popular, es creen noves legitimitats contra el vell aparell central de l’estat: comitès, però també estructures comunals o locals de tipus “municipis rojos” o “zones alliberades”. Un procés de confrontació i de dualitat de poders es desenvolupa, també experimenta crisis, fractures de les velles estructures institucionals existents. Les velles closques fins i tot poden esdevenir l’embolcall de nous poders.

És l’exemple de la Comuna de París, on la vella comuna (ajuntament) serà regenerada amb la saba de l’explosió popular, que la constituirà en un òrgan de poder popular. El Xile dels anys 1970-73, amb les JAP–juntetes d’aprovisionament dels barris populars– i els cordons industrials –coordinació zonal dels sindicats–, veurà aparèixer una incipient dualitat de poders a partir d’estructures creades pels poders públics o la central sindical. Quelcom de cabdal està en joc aleshores: les noves estructures, les més eficaces en l’organització de la lluita, han de mostrar igualment la seva eficàcia en la resolució de problemes quotidians, mostrar-se més democràtiques, més representatives: demostrar la seva superioritat.

LES LLIÇONS DE TOTES LES EXPERIÈNCIES REVOLUCIONÀRIES SOCIALISTES O NACIONALISTES REVOLUCIONÀRIES CONFIRME LA NECESSITAT DE DESTRUIR L'APARELL DE REPRESSIÓ DE LES CLASSES DOMINANTS

És en aquest terreny on es planteja el problema l'enfrontament amb l'estat. En generalitzar-se, aquest procés ensopega amb el dret de propietat, amb les institucions i amb l'estat capitalista. "El dret a l'existència està per sobre del dret a la propietat" (Convenció de 1793), la democràcia de les noves estructures que representen el poble organitzat en assemblees de fàbrica o localitat està per sobre de les antigues estructures.

Es dona en aquest moment una contradicció i una lluita entre allò antic i allò nou. Allò "nou" pesa també sobre la fragmentació de les velles institucions burgeses. Les exigències democràtiques han de ser portades al si de les velles institucions parlamentàries o municipals, però l'eix, la prioritat per a desenvolupar la "dualitat de poders", és l'organització pròpia, l'organització independent del moviment de masses.

L'experiència de la Comuna de París va fer evolucionar Marx sobre la qüestió de l'estat, per a qui ja no es tractava de transformar l'estat, sinó de destruir-lo.

Les lliçons de totes les experiències revolucionàries socialistes o nacionalistes revolucionàries confirmen la necessitat de destruir l'aparell de repressió de les classes dominants. I nosaltres entenem que es tracta del nucli dur de l'estat –exèrcit, policia, justícia, aparell administratiu central–, fins i tot en el cas que aquestes institucions puguin fragmentar-se i dividir-se sota la pressió dels esdeveniments revolucionaris (per exemple, amb comitès o consells de soldats, sindicats a la magistratura, etc.).

La història ensenya que aquest procés desencadena l'oposició i la repressió de les classes dominants. Les forces fonamentals en lluita xoquen, s'enfronten, s'esquincen en el curs de moments estratègics. Són els moments de la crisi revolucionària, en els quals està en joc l'enfrontament de classes, en els quals tot bascula... cal preparar aquest o aquests moments... amb la finalitat de concentrar les forces del moviment dels de baix contra l'aparell d'Estat. La qüestió del poder es planteja, i la dualitat de poders ha de resoldre's, aleshores, en un sentit o en un altre. Els preparatius revolucionaris poden durar "diversos mesos, diversos anys", precisa Ernest Mandel, però els moments d'enfrontaments centrals són sempre els més decisius.

**L'ESPECIFICITAT PRINCIPAL DE LA REVOLUCIÓ
PROLETÀRIA ÉS QUE ELS TREBALLADORS NO
PODEN INSTAURAR NOVES RELACIONS SOCIALS, NI
CONQUERIR DURABLEMENT NOVES POSICIONS, SENSE
UN CANVI DE TOTA L'ESTRUCTURA SOCIAL I POLÍTICA**

L'objectiu és llavors defensar el procés revolucionari. No som pu-
txistes –“l'emancipació dels treballadors serà obra dels treballadors ma-
teixos”– però tampoc som ingenus. Aquesta defensa suposa actuar “mili-
tament” sense, no obstant això, semblar l'agressor. Lleó Trotsky explica,
en les pàgines extraordinàries de la *Història de la Revolució russa*, que el
CMR (Comitè Militar Revolucionari del soviets de Petrograd) va prendre la
iniciativa de la presa del poder vetllant en tot moment per conservar una
posició defensiva: calia defensar Petrograd contra les tropes de Kornilov
que anaven a assaltar la ciutat.

De la història d'aquest segle i d'algunes revolucions retindrem doncs
la importància del procés preparatori. Però el caràcter decisiu de la crisi
revolucionària és el “moment”, els “moments” en els quals tot està en joc,
en els quals unes poques hores determinaran el curs d'una història durant
diversos decennis...

La qüestió clau segueix sent la conquesta del poder polític.
L'especificitat principal de la revolució proletària és que els treballadors
no poden instaurar noves relacions socials, ni conquerir durablement no-
ves posicions, sense un canvi de tota l'estructura social i política. Els con-
trapoders són útils, la lluita per reformes indispensable. Les experiències
parcials de control, d'autogestió en les empreses o en els municipis són
decisives, però no prou fortes com per a iniciar un procés de transforma-
ció de les relacions socials. Cal conquerir el poder.

D'aquí els debats amb Holloway i totes els corrents del l'altermundialisme
que defensen la possibilitat de canviar el món sense prendre el poder. Es
tracta, sens dubte, de Holloway, ja que sembla que els zapatistes evolu-
cionen sobre aquesta qüestió i ja no fan de la necessitat virtut, explicant
que la seva lluita no ha de tenir sortida política. D'altra banda, han pres el
poder en les seves zones de Chiapas. Les experiències revolucionàries a
Amèrica Llatina mostren, d'una banda, la necessitat d'estimular el movi-
ment des de baix i, per una altra, la importància decisiva de l'impuls des
de dalt. El paper positiu i els límits d'un Chávez mostren la importància
de la construcció d'una alternativa política de conjunt. La política social-
liberal d'un Lula exigeix una alternativa política, i també electoral, que
s'orienti cap a una ruptura amb l'imperialisme i els mercats financers.

Els contrapoders o la suma de moviments socials no són suficients per a oposar una alternativa al capitalisme liberal.

Per descomptat, en tota la història de les lluites socials, gran quantitat de reformes, de nous drets, de conquestes socials han estat obtinguts sota la pressió de correlacions de forces i de mobilitzacions socials... sense prendre el poder!

Els revolucionaris són partidaris de totes les reformes que millorin les condicions de vida i de treball de la població. Estan atents i són part activa de totes les experiències que aflueixin el nus de la dominació capitalista. Aquests moviments són decisius, però no són suficients per a consolidar a llarg termini els avenços assolits –les classes dominants recuperen sovint amb una mà el que han concedit amb l'altra–, ni substituir la lògica del benefici privat per la de les necessitats socials.

Aquestes experiències poden demostrar que són punts de suport indispensables, però la seva acumulació no és suficient com per a alterar les dades fonamentals de la societat. Ensopeguen amb el poder central. Per a impedir modificacions fonamentals de la societat, les classes dominants col·len operant un doble monopoli: sobre l'estat i sobre la propietat capitalista. La guerra a L'Iraq, les temptatives aquí i allà de posar en peu dispositius estatals o paraestatals a Europa o a Amèrica mostren, d'altra banda, el paper clau dels estats. L'estat es replega, però està aquí. La força de l'imperialisme americà, com el poder de les multinacionals, demostra la importància de la propietat dels capitals i dels grans mitjans de producció en l'economia mundial. El poder econòmic i militar sembla més disseminat que mai, però també està més concentrat que mai.

**SENSE UNA MOBILITZACIÓ SOCIAL
REVOLUCIONÀRIA QUE TRENQUI LA COLUMNA
VERTEBRAL DE LA DOMINACIÓ CAPITALISTA, ELS
MECANISMES DE PRODUCCIÓ I DE REPRODUCCIÓ
DEL CAPITAL CONTINUARAN DOMINANT**

Per tal d'obrir la via al canvi cal desfer aquest doble collament: l'estat i la propietat. Sense una mobilització social revolucionària que trenqui la columna vertebral de la dominació capitalista –l'estat– i que substitueixi la propietat capitalista per l'apropiació pública i social, els mecanismes de producció i de reproducció del capital continuaran dominant.

AUTOORGANITZACIÓ, DEMOCRÀCIA

Les relacions entre institucions parlamentàries, assemblees constituents i estructures d'autoorganització constitueixen un dels problemes fonamentals d'una estratègia revolucionària, en particular a les metròpolis imperialistes.

L'eix central ha de ser l'autoorganització, l'emergència i la centralització d'estructures de democràcia directa en sentit ampli: no únicament els "consells de fàbrica" en el sentit "operaista", sinó l'autogestió social i política constituïda en poder polític. En la perspectiva d'un nou poder polític per als treballadors i els ciutadans, també hi ha lloc per a una lògica de democràcia radical recolzada en propostes de transformació de les assemblees parlamentàries: assemblea constituent única, sistema proporcional, control dels càrrecs públics, creació d'una estructura de democràcia directa, subsidiarietat d'allò local a escala europea en el marc del procés constituent.

Resumint, l'objectiu a perseguir és la generalització d'una democràcia que, a partir d'una transformació radical de l'assemblea, obri la perspectiva d'estructures per a un nou poder. És la problemàtica que avançava Trotsky el 1934 en el seu projecte de programa d'acció per a la Lliga Comunista de l'època.

Aquest procés constituent ha de ser utilitzat per a estimular un nou poder de democràcia directa. Però, en una situació revolucionària, l'eficàcia democràtica de l'autoorganització ensopega amb l'aparell d'estat.

Ja s'han exposat diversos casos: ja sigui que l'assemblea constituent sigui escombrada per la tempesta revolucionària i cedeixi els seus poders a les noves estructures revolucionàries, ja sigui que es paralitza i es bloqueja, ja sigui perquè s'oposa a noves formes de poder autoorganitzat tot

LA PRESA DEL PODER POLÍTIC TÉ NECESSITAT DE DESEMPALLEGAR-SE DE LES VELLES INSTITUCIONS I DE CONSTRUIR-NE D'ALTRES DE NOVES

provocant un conflicte. No oblidem que en certes crisis revolucionàries, a Alemanya el 1918-19 o a Portugal el 1974-75, l'Assemblea Constituent va servir com instrument contrarrevolucionari. En aquests casos cal posar l'accent en les estructures d'autoorganització i la seva centralització. Aquest procés no és exterior a les institucions de la democràcia burgesa, sobretot en els països amb velles tradicions parlamentàries –el procés revolucionari pesa sobre aquests últims– però l'objectiu és la constitució d'un nou poder. Seguim sense pensar –a diferència de certes tesis austro-marxistes, “eurocomunistes” o “reformistes d'esquerra”– que es pugui conquerir el poder combinant “poder popular” i “conquesta gradual d'una majoria revolucionària en el vell parlament”. La presa del poder polític té necessitat de desempallegar-se de les velles institucions i de construir-ne d'altres de noves.

Després de la conquesta del poder, els problemes es plantegen d'una altra manera, en particular en el llindar d'una societat de transició cap al socialisme: diverses assemblees triades per sufragi universal poden coexistir amb assemblees territorials i assemblees sorgides d'eleccions en les empreses, fins i tot assemblees que representin a minories nacionals. Assemblees que tindran el poder, assemblees triades per sufragi universal... Aquesta combinació es va intentar durant la Comuna de París. Era la posició de Rosa Luxemburg sobre la dissolució de la Constituent a Rússia. Rosa es va pronunciar per la dissolució d'una assemblea que no es corresponia ja amb l'estat real del país i va demandar una nova Constituent, és a dir, al costat del poder dels soviets, una assemblea triada per sufragi universal.

“Sense eleccions generals, sense una llibertat de premsa i de reunió il·limitades, sense una lluita d'opinió lliure, la vida vegea en totes les institucions públiques i la burocràcia esdevé l'únic element actiu”.

Quan existeix un conflicte, el poble té sempre l'última paraula.

GOVERN OBRER O DELS TREBALLADORS

La reivindicació del “govern obrer” (“govern dels treballadors” o de les “classes populars”) és una consigna transitòria utilitzada en una situació revolucionària, els anys vint, o en la vigília de la Segona Guerra Mundial, que Trotsky preveia que seria una còpia de la primera. Són les fórmules desenvolupades en el *Programa de Transició*. Aquestes qüestions adquireixen una gran importància en situacions d’aguda crisi social i política. Els debats que tenim actualment sobre la taula o les fórmules governamentals que s’estan donant avui estan molt allunyades d’aquest context.

El govern obrer és una fórmula transitòria de govern en una situació de crisi en la qual les institucions del vell aparell d’estat encara no han estat destruïdes. Encara no és el poder dels organismes populars o la “dictadura del proletariat”, però tampoc es dona ja un funcionament normal de les institucions burgeses. No és doncs sinònim de dictadura del proletariat. És una possibilitat de govern intermediari en el camí cap a la conquesta del poder pels treballadors.

A més, totes les fórmules de govern obrer o dels treballadors comporten en general reivindicacions immediates però també objectius lligats al control obrer, a l’expropiació dels capitalistes, fins i tot a l’armament del proletariat. En situacions revolucionàries, es dona una coherència entre una política de front únic i la proposta d’un govern de ruptura amb la burgesia. En aquest cas, el “govern obrer pot ser el colofó de la política de front únic”. La base de la unitat d’acció i del govern és comuna: són coalicions de forces revolucionàries, reformistes d’esquerra, centristes o nacionalistes revolucionàries, amb el suport d’organitzacions o comitès populars. És en referència a Rússia entre febrer i octubre de 1917, i a

Alemanya entre 1918 i 1923, que Trotsky utilitza aquestes formulacions “exigint dels partits obrers la ruptura amb la burgesia”. Però aquestes fórmules són avui colpejades per la relativitat històrica.

Dos comentaris sobre aquest enfocament:

- a) Està estretament lligat a situacions revolucionàries. En nombrosos documents, particularment sobre Alemanya o la França de 1922, Trotsky parla d'inici “parlamentari de la revolució proletària”. Però totes aquestes experiències, fins i tot quan poden haver tingut com a punt de partida una majoria parlamentària, han de desplaçar molt ràpidament el seu centre de gravetat cap als organismes de dualitat del poder, en cas contrari aquests governs s'empantanen o es converteixen en ostatges de les institucions burgeses. Això és el que Trotsky va denominar la “interpretació parlamentària” del govern

ÉS TAMBÉ L'EXPERIÈNCIA CATALANA ENTRE JULIOL I SETEMBRE DE 1936, QUAN EL POUM VA ACCEPTAR LA DISSOLUCIÓ DEL "COMITÈ CENTRAL DE MILÍCIES" PER A ENTRAR I RECONÈIXER EL GOVERN DE LA GENERALITAT COM A GOVERN LEGAL DE CATALUNYA

obrer. És, malauradament, la via morta en la qual van caure certs militants revolucionaris: a Saxònia-Túringia, on els dirigents del KPD van fer recaure les decisions sobre la insurrecció en el govern legal del Land, dominat pels socialdemòcrates d'esquerres, en comptes d'en un consell dels comitès. És també l'experiència catalana entre juliol i setembre de 1936, quan el POUM va acceptar la dissolució del "Comitè Central de milícies" per a entrar i reconèixer el govern de la Generalitat com a govern legal de Catalunya.

Aquestes formulacions s'inscriuen en un cert marc històric marcat per la força propulsiva de la Revolució russa, en el qual els partits reformistes i estalinians, malgrat la seva degeneració, tenien encara referències a la revolució, a la "dictadura del proletariat" (la SFIO i Leon Blum durant els anys 30), a la ruptura amb el capitalisme, on una avantguarda de diversos milions de militants obrers, fins i tot reformistes, estaven educats en aquest "motlle ideològic".

Aquestes exigències de ruptura amb la burgesia ja no tenen sentit per a adreçar-se a les formacions socialdemòcrates, que estan totalment entregades al social-liberalisme. Aquelles poden tenir en certes conjuntures polítiques una certa funcionalitat en relació amb la base militant de certs PC, sota la forma següent "escolliu entre una aliança social-liberal i una alternativa anticapitalista", comprenent clarament que la dinàmica del reformisme i la de la integració –a llarg termini– en les institucions burgeses condueixen als aparells burocràtics dels PC a adaptar-se a l'ordre existent.

Aquestes modificacions històriques del moviment obrer tenen conseqüències sobre els problemes de política "actual": es dona una certa desincronització entre la política d'unitat d'acció i la construcció d'una alternativa política: som partidaris de la unitat d'acció de tota l'esquerra social i política contra l'extrema dreta, la dreta i la patronal. Ara bé, no pensem que sigui possible construir una alternativa al capitalisme liberal amb el social-liberalisme. Aquest no entén una altra lògica que no sigui la parlamentària de buscar "una majoria antiliberal contra la dreta que agrupi tota l'esquerra, és a dir, al PS i l'esquerra social-liberal". Aquesta opció

**EN ELS PAÏSOS EN VIES DE DESENVOLUPAMENT,
HI POT HAVER CASOS ESPECÍFICS EN ELS QUALS
GOVERNS NACIONALISTES REVOLUCIONARIS
TRENQUIN AMB L'IMPERIALISME, ENCARA QUE
SIGUI UNA RUPTURA PARCIAL**

“parlamentarista” no pot portar-se a la pràctica més que en detriment d'una acumulació de forces contra el capitalisme liberal.

En fi, en els països en vies de desenvolupament, hi pot haver casos específics en els quals governs nacionalistes revolucionaris trenquin amb l'imperialisme, encara que sigui una ruptura parcial. És el cas de Chávez a Veneçuela. Trotsky havia donat algunes indicacions pel que fa a això a propòsit del govern de Lázaro Cárdenas a Mèxic en els anys 30 o del govern de l'APRA a Perú. Aquests governs, que s'oposaven a l'imperialisme, havien de ser recolzats contra l'imperialisme, mantenint alhora la nostra independència. Independència, ja que es dona una batalla política, lluita en el camp “anti-imperialista” entre revolucionaris, reformistes, nacionalistes, etc. Lluita política, però suport a un procés. Nosaltres jutgem les mesures adoptades per les classes populars i les iniciatives d'acció i de mobilització. D'aquí, per exemple, un suport a allò que anomenem procés de revolució bolivariana.

Sobre les qüestions governamentals, les nostres posicions han de combinar doncs:

- a) la independència enfront de governs que gestionen les institucions i l'economia capitalista.
- b) el rebuig a participar en qualsevol govern que gestioni les institucions o l'economia capitalistes. La nostra tàctica està determinada per la política i les decisions de cada govern, tot donant suport les mesures positives, i oposant-nos a les altres.
- c) una posició determinada pel curs del govern en qüestió: des de l'oposició frontal –per exemple enfront del govern Lula, avui un govern social-liberal– fins al suport –l'experiència de Chávez–.
- d) concentrar tots els nostres esforços en el desenvolupament d'un moviment de masses independent.